

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ У ВОДОСХОВИЩАХ ДНІПРОВСЬКОГО КАСКАДУ

Екологічна ситуація, що пов'язана з сучасним станом навколишнього природного середовища та зокрема водних ресурсів, достатньо складна. За останні роки якість підземних та поверхневих вод суттєво погіршилась. На окрему увагу заслуговують проблеми довкілля, які пов'язані з каскадом Дніпровських водосховищ. Погіршення стану поверхневих вод через їх забруднення та зарегулювання річкового русла призводять до непоправної шкоди існуванню майбутніх поколінь.

Метою роботи є дослідження та аналіз формування чинників екологічної небезпеки у акваторіях Кременчуцького та Дніпродзержинського водосховищ Дніпровського каскаду. Проведені дослідження ґрунтуються на літературних даних та власноруч здобутій інформації, що стосується формування екологічної небезпеки у зазначених водосховищах.

Формування екологічної небезпеки у акваторіях Кременчуцького та Дніпродзержинського водосховищ відбувається завдяки будівництву шлюзів, дамб, наявності мілководних штучних водойм. Річковий режим Дніпра штучно трансформовано в озерний. Через ці зміни водообмін різко уповільнився, створились зони застою води, посилилась ерозія берегової зони.

На основі існуючої інформації ми виділяємо наступні чинники формування екологічної небезпеки даного регіону:

- унаслідок дії фізичного, хімічного і теплового забруднення водних екосистем Дніпра порушується режим середовища перебування багатьох гідробіонтів. Будівництво ГЕС на річці Дніпро і АЕС у поблизу Дніпра призвело до забруднення водойми. Ці стратегічно небезпечні об'єкти використовують води Дніпра для охолодження свого робочого устаткування. За результатами цього процесу скид теплих вод здійснюється безпосередньо у Дніпро. Після скиду порушуються умови нересту риб, гине зоопланктон, риби уражуються хворобами і паразитами. Аналогічні проблеми виникають при потрапленні у водні горизонти хімічних речовин. Одними з таких речовин є засоби захисту рослин від шкідників, які використовуються у сільському господарстві.

- побічною дією від створення гребель та процесу скидання теплих вод з АЕС є цвітіння води. Воно обумовлене швидким і інтенсивним розвитком синьо-зелених водоростей. Цвітіння води погіршило як транспортні, так і рекреаційні функції Дніпра. В період цвітіння поверхня води вкривається шаром продуктів життєдіяльності синьо-зелених водоростей. Вода набуває брудно-зеленого кольору та має неприємний запах. Ця каламутна вода перешкоджає збагаченню води киснем. Зменшення кількості розчиненого кисню у воді викликає мор риби, що завдає непоправної шкоди рибному господарству водосховищам Дніпровського каскаду.

- збудовані греблі завдають шкоди мігруючим видам риб, перешкоджають нересту, що в свою чергу викликає зменшення кількості рибних ресурсів. Значної шкоди рибному господарству та навколишньому середовищу в цілому завдає потраплення нафтопродуктів у воду. Нафтопродукти утворюють масляні плями на поверхні води Дніпровського каскаду. Вони спричиняють такий процес у воді як кисневе голодування.

- важливим чинником формування екологічної небезпеки у акваторіях Дніпровського каскаду, є дія радіонуклідів. Остані присутні у водоростях, організмах водних тварин і риб та здатні до накопичення в їхніх органах.

Формування у досліджуваних об'єктах екологічної небезпеки було заздалегідь опосередковане. Дніпро на території України перетворено в потужну перешкоду з військової точки зору. В наш час повільно ушкоджується цілісність греблі, тому, що термін експлуатації залізобетонних конструкцій минув. Процесу ушкодження сприяють техногенні землетруси від неподалік розташованих кар'єрів з добування залізної руди. При порушенні цілісності дамби, наслідки можуть бути трагічними та великомасштабними. Дніпровський каскад – це небезпечний об'єкт на планеті, який у разі військової загрози може завдати значної шкоди життю людей та збитків державі в цілому, яку у сучасному світі називають екологічною безпекою.

Забезпечення екологічної безпеки є одним з основних пріоритетів розвитку сучасного суспільства. Побічним ефектом антропогенного навантаження є еколого - техногенні проблеми на національному рівні. Таким чином, використання результатів проведених нами досліджень можуть сприяти регулюванню рівня екологічної безпеки у певному регіоні.